

APPLIED CULTURAL STUDIESDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-374-3-8>**STATE POLICY TO SUPPORT GIFTED STUDENTS
OF SPECIALISED ART EDUCATIONAL INSTITUTIONS****ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ
ПРОФІЛЬНИХ МИСТЕЦЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ****Shumeiko L. M.***Postgraduate student at the Department
of Cultural Studies
and Intercultural Communications
National Academy of of Culture and
Arts Management
Kyiv, Ukraine***Шумейко Л. М.***аспірантка кафедри культурології
та міжкультурних комунікацій
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтва
м. Київ, Україна*

Державна підтримка творчо обдарованої молоді в сучасних умовах російсько-української війни є пріоритетним завданням, адже із початком повномасштабного російського вторгнення чимало талановитих українських дітей-митців опинилися за кордоном, серед них учні середніх спеціалізованих мистецьких закладів для обдарованих дітей (від 2020 року – Державні мистецькі ліцеї [14]). Для вітчизняної освітньої та культурно-мистецької сфери це стало значним викликом, оскільки у європейських країнах для юних обдарувань, представників творчої еліти України, здебільшого створено належні умови їх подальшого творчого розвитку (високоякісні музичні інструменти, активна концертно-конкурсна діяльність, перспективи подальшого навчання, всебічного розвитку, працевлаштування тощо), це може стати передумовою прийняття кардинальних рішень про неповернення на батьківщину. **Метою дослідження** є виокремлення профільних навчальних закладів в Україні; аналіз діючих державних законодавчих актів, спрямованих на підтримку творчо обдарованої молоді. **Методологія дослідження** ґрунтується на принципах концептуального аналізу понять «профільна мистецька освіта», «мистецький ліцей»; аналізу головних напрямків державної політики, спрямованої на підтримку творчих обдарувань. **Наукова новизна** дослідження полягає у систематизації профільних мистецьких навчальних закладів, які юридично підпорядковані Міністерству культури та інформаційної

політики України та Міністерству освіти України; у виокремленні державних законодавчих актів, спрямованих на підтримку творчої обдарованої молоді України, як головного культуротворчого феномену.

В Україні головними осередками високопрофесійного виховання обдарованих дітей та молоді є профільні мистецькі навчальні заклади, які донедавна мали назву середні спеціалізовані мистецькі школи-інтернати для обдарованих дітей (школи-десятирічки). Завдяки реформам в мистецькій освіті, які було розпочато 2016 року, ці заклади змінили свою юридичну назву на «мистецькі ліцеї».

Мистецький ліцей – заклад спеціалізованої мистецької освіти, що забезпечує здобуття початкової і профільної мистецької освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях [1].

Профільна мистецька освіта в Україні здобувається на базі мистецьких ліцеїв на основі початкової мистецької освіти одночасно із повною загальною середньою освітою та орієнтована на подальше навчання на наступному рівні мистецької освіти [14; 16].

В контексті нашого дослідження із загального переліку вітчизняних мистецьких ліцеїв прагнемо виокремити ті заклади, що юридично підпорядковані Міністерству освіти України та Міністерству культури та інформаційної політики України. Станом на 2023 рік в Україні налічується 6 мистецьких ліцеїв, які носять статус Державних:

1. Київський державний музичний ліцей імені М. В. Лисенка [2];
2. Київський державний художній ліцей імені Т. Г. Шевченка [3];
3. Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької [4];
4. Одеський державний музичний ліцей імені професора П. С. Столярського [5];
5. Опішнянський державний художній ліцей імені Василя Кричевського [6].
6. Харківський державний музичний ліцей [18].

Головною особливістю вищеназваних мистецьких закладів є високий рівень професійної майстерності їх вихованців, численні перемоги на Всеукраїнських та міжнародних конкурсах та фестивалях, визнання на світовому рівні.

Від початку здобуття Україною незалежності програма державної підтримки обдарованої учнівської молоді систематично декларувалася Законами України й доповнювалася змінами в законодавстві, Постановами Кабінету Міністрів, Указами Президентів (див. Табл.):

Рік	Державний документ
1999	Указом Президента України «Про державну підтримку культури і мистецтва в Україні» від 6 лютого 1999 року № 127/99 затверджено «Положення про порядок надання грантів Президента України молодим діячам в галузі театрального, музичного, образотворчого мистецтва та кінематографії для створення і реалізації творчих проєктів» [7].
2000	Указ Президента України «Про гранти для обдарованої молоді від 02 серпня 2000 року» [9].
	Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо державної підтримки одарованої молоді» № 612/2000 від 24 квітня 2000 року [8].
2001	Закон України «Про державну підтримку обдарованої молоді» № 78/2001 від 8 лютого 2001 року [10].
2005	Закон України «Про основні засади державної підтримки обдарованих дітей та молоді України» від 1 січня 2005 року [11].
2007	Постанова Кабінету Міністрів України від 2007 року було затверджено «Державну Цільову Програму роботи з обдарованою молоддю на 2007–2010 роки» [12].
2010	Указ Президента «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді» (2010) [13].

Одним із заохочень творчо обдарованої молоді є одноразов грошова премія (або стипендія обдарованим дітям). Це фінансова винагорода (підтримка), яка надається дітям та молоді за досягнення у навчанні, мистецтві (та спорті). Такі виплати спрямовані на стимулювання отримання високих результатів і надалі. Конкурсний відбір кандидатів проводить постійно діюча комісія, яка розглядає подані клопотання, перевіряє відповідність наданих документів вимогам затвердженого Положення та здійснює вибір претендентів. Кандидатів на стипендію можуть висувати ОМС, керівники закладів освіти. Також ініціювати виплату стипендії можуть викладачі, а у окремих випадках і сама обдарована дитина (принцип самовисування) [17].

Підсумовуючи, значимо, що «успішна самореалізація та розвиток молоді в Україні залежать від узгодженості дій багатьох заінтересованих сторін: органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнесу, родини», а не лише від закладів профільної мистецької освіти [15]. Задля подальших культуротворчих змін в Україні, важливо мотивувати творчо обдаровану молодь повертатися з-за кордону й надалі реалізовувати свій творчий потенціал на батьківщині. Питання заохочення творчо обдарованої молоді, яка у воєнний час продовжує здобувати освіту в профільних мистецьких навчальних закладах України, а також питання зацікавлення й

мотивування дітей та їх родин, які наразі перебувають за кордоном, повернутися й продовжити навчання у Державних мистецьких ліцеях, є актуальним і потребує подальших дієвих рішень на державному рівні, можливого перегляду законодавства, внесення відповідних змін.

Література:

1. Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти : веб-сайт. URL: <https://arts.gov.ua/> (дата звернення: 15.09.2023).
2. Київський державний музичний ліцей імені М.В. Лисенка : веб-сайт. URL: <https://lysenko-school.kiev.ua/> (дата звернення: 01.11.2023).
3. Київський державний художній ліцей імені Т. Г. Шевченка : веб-сайт. URL: <http://dergartschool.kiev.ua/> (дата звернення: 14.11.2023).
4. Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької : веб-сайт. URL: <http://solomiya-sk.lviv.ua/> (дата звернення: 13.11.2023).
5. Одеський державний музичний ліцей імені професора П. С. Столярського : веб-сайт. URL: <https://stolyarsky.od.ua/> (дата звернення: 29.10.2023).
6. Опішнянський державний художній ліцей імені Василя Кричевського : веб-сайт. URL: <http://www.collegium-opishnya.com.ua/school-info/gallery-alt/>
7. Про державну підтримку культури і мистецтва в Україні : Указ Президента України від 6 лютого 1999 р. № 127/99 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/99#Text> (дата звернення: 17.11.2023).
8. Про додаткові заходи щодо державної підтримки одарованої молоді : Указ Президента від 24 квітня 2000 р. № 945/2000 / Верховна Рада України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/9452000-39> (дата звернення: 18.11.2023).
9. Про гранти Президента України для обдарованої молоді : Указ Президента України від 02.08.2000 р. / Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 09.11.2023).
10. Про державну підтримку обдарованої молоді : Закон України від 8 лютого 2001 року. № 78/2001 / Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 11.11.2023).
11. Про основні засади державної підтримки обдарованих дітей та молоді України : Закон України від 1 січня 2005 р. / Верховна Рада України. URL: <http://search.ligazakon.ua/> (дата звернення 12.11.2023).
12. Державна Цільова Програма роботи з обдарованою молоддю на 2007–2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів № 1016 від 8 серпня 2007 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.gov.ua/>

rada.gov.ua/laws/show/1016-2007-%D0%BF#Text (дата звернення: 15.11.2023).

13. Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді : Указ Президента України від 30 вересня 2010 р. № 927/2010. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/927/2010#Text> (дата звернення: 15.11.2023).

14. Про затвердження Положення про мистецький ліцей : Постанова Кабінету Міністрів від 23 грудня 2021 р. № 1313 : станом на URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1313-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.10.2023).

15. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 12.11.2023).

16. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 05 червня 2023 р. № 463-IX *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text%20> (дата звернення: 14.10.2023).

17. Премія обдарованим дітям: що в обліку? URL: <https://buhgalter.com.ua/articles/buhgalterskiy-oblik/premiya-obdarovanim-dityam-shcho-v-obliku/> (дата звернення: 03.11.2023).

18. Харківський державний музичний ліцей : веб-сайт. URL: <https://www.music-school.kh.ua/> (дата звернення: 06.10.2023).